

Transparantie in de houtbranche

Een ScoreCard onderzoek

In opdracht van het
Wereld Natuur Fonds

November 2000

AIDEnvironment

Transparantie in de houtbranche

Een ScoreCard onderzoek

In opdracht van het
Wereld Natuur Fonds

November 2000

AIDEnvironment
Donker Curtiusstraat 7-523
1051 JL Amsterdam
Tel. 020 – 68 68 111
Fax. 020 – 68 66 251
Email: info@aidenvironment.org
Internet: www.aidenvironment.org

Achtergrond

Vraagstelling	WNF heeft laten onderzoeken wat Nederlandse houtbedrijven op het internet communiceren over duurzaam bosbeheer en het door hen verhandelde hout: maken bedrijven het aannemelijk dat hun hout uit verantwoorde bronnen afkomstig is?
Regeringsbeleid	<p>In 1991 nam de Nederlandse Regering zich met het Regeringsstandpunt Tropisch Regenwoud (RTR) voor te bevorderen dat houtbedrijven het aannemelijk maken dat het door hen ingevoerde hout uit verantwoord beheerde bossen afkomstig is. Er werd naar gestreefd dat het bedrijfsleven vanaf 1995, zo mogelijk eerder, uitsluitend hout zou invoeren uit landen met een beleid dat is gericht op bescherming en duurzaam beheer van tropische bossen. Later werd dit beleid verbreed tot alle bossen. Het RTR-beleid werd breed door de houtbranche gesteund.</p> <p>Om het overheidsbeleid te realiseren moeten bedrijven transparant zijn over de herkomst van hun hout: waar komt het vandaan en, hoe werd het geproduceerd?</p>
FSC-hout	De laatste 10 jaar werken steeds meer houtbedrijven samen met milieu- en natuurorganisaties om de aanvoer van hout met het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC) te vergroten. In 1999 was 4% van het (tropisch en niet-tropisch) hout uit FSC-bossen afkomstig. In 2000 zal het aandeel waarschijnlijk 6% zijn. Dit hout is aantoonbaar verantwoord geproduceerd, de herkomst is bekend en de consument kan desgewenst van controleerbare informatie worden voorzien. ⁱ
Achterblijvers	<p>Het WNF constateert dat nog veel houtbedrijven in Nederland bij deze trend achterblijven. De natuurbeschermingsorganisatie betreurt dit want deze "achterblijvers" frustreren het proces tot duurzaam bosbeheer en geven de branche een slechte naam.</p> <p>Uit recent onderzoek is gebleken dat mogelijk 10 tot 20% van de Nederlandse houtinvoer uit illegale bronnen afkomstig is. De import uit landen waar extreem veel illegaal hout wordt gekapt of verhandeld neemt bovendien toe.ⁱⁱ Het WNF vindt dit een zeer zorgwekkende situatie. Illegale praktijken in de bosbouwsector leiden tot het verlies van miljoenen hectaren bos en tot omvangrijke inkomstendervingen. Bovendien concurreert 'gestolen' hout oneerlijk op de markt omdat het</p>

goedkoper kan worden aangeboden dan hout uit verantwoord beheerde bossen.

Initiatief Wetsvoorstel Groen Links De Nederlandse regering overweegt wettelijke maatregelen te treffen om de transparantie in de houtmarkt te vergroten. Afgelopen augustus besprak de Tweede Kamer voor de tweede keer het Initiatief wetsvoorstel van Marijke Vos van Groen Links. Het voorstel wordt binnenkort in de Eerste Kamer besproken. Indien aangenomen, verplicht de wet houtbedrijven vanaf 2003 de consument met een groen of rood label te informeren of het hout al dan niet uit verantwoord beheerde bossen afkomstig is.

De wet biedt de consument de mogelijkheid om een goed geïnformeerde keus te maken voor 'groen' of 'rood' hout. Door de keuze voor groen hout te stimuleren, wordt duurzaam bosbeheer bevorderd. De houtbranche verzet zich echter fel tegen het voorstel, in hoofdzaak omdat het labellen van alle hout- en houtproducten te ingewikkeld wordt gevonden.ⁱⁱⁱ

Waarom dit onderzoek?

Het WNF wil de consument en overheid inzicht geven in wat houtbedrijven zelf zeggen over de herkomst van hun hout, en of zij aannemelijk maken dat het door hen te verhandelen hout uit verantwoord beheerde bossen afkomstig is, of zal zijn.

Hoe werd het onderzoek uitgevoerd?

Voor het onderzoek werden de websites van bedrijven die actief zijn in de import en bewerking van hout onderzocht, waaronder de grootste houthandelaren in Nederland, zoals PontEecen en Jongeneel.

ScoreCard

De websites werden beoordeeld aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst (ScoreCard). De vragen hebben betrekking op de volgende deelaspecten:

a. de **analyse** van het probleem (wordt de eigen verantwoordelijkheid inzake bosbeheer en duurzaam geproduceerd hout onderkend?)

b. de **doelstelling** van het bedrijf (wat wil het bedrijf inzake bosbeheer bereiken?)

- c. de **werkwijze** (hoe wil het bedrijf dit bereiken, met welk certificaat?)
- d. de geboekte **voortgang** (biedt het bedrijf al gecertificeerd hout aan?)
- e. de **betrouwbaarheid** van de informatie (is de informatie die verstrekt wordt controleerbaar en juist?)

(zie ook de toelichting op de ScoreCard in de bijlage).

Waarom internet?

Analyse van websites

De keuze voor internet ligt voor de hand. Het internet biedt bedrijven immers bij uitstek een dynamisch medium om de transparantie in de bedrijfsvoering te bevorderen. Steeds meer hout wordt op het world wide web verhandeld en houtgebruikers zullen zich in toenemende mate laten leiden door de informatie die bedrijven op het internet geven.

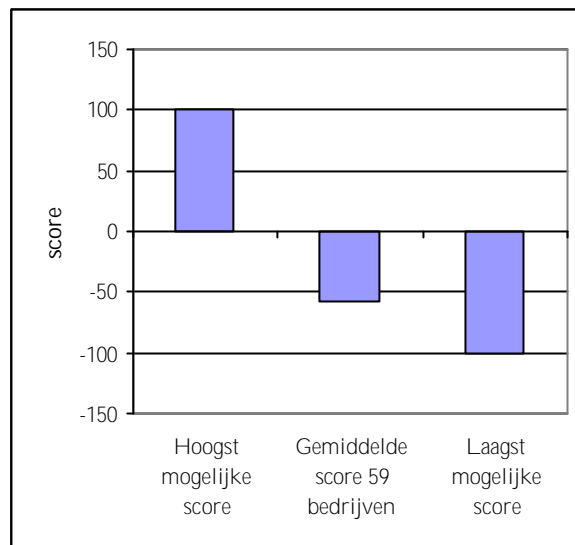
Wanneer werd het onderzoek uitgevoerd?

Het onderzoek werd dit voorjaar gestart. De sites werden dit jaar op vier verschillende momenten onderzocht. In september kregen alle onderzochte bedrijven de voorlopige ScoreCards van de eigen website per post toegestuurd om hen in de gelegenheid te stellen te reageren en, eventueel de informatie op de site aan te passen.

Uitkomst:

Gemiddelde score: -57

Uit het ScoreCard onderzoek blijkt dat de meeste houtbedrijven het op het internet niet aannemelijk maken dat het door hen te verhandelen hout uit verantwoord beheerde bossen afkomstig is. De gemiddelde score van 59 bedrijven was -57 punten, waarbij *min 100* de slechtste score is en *plus 100* de beste score.

Achterlopers

Bij een grote groep bedrijven (ruim 40%) komt het thema bosbeheer en hout helemaal niet aan de orde. In aantal gevallen wordt de lezer mogelijk misleid met feitelijke onjuistheden, of uitspraken die uiterst vaag blijven of onderbouwing en externe verificatie ontberen.^{iv} Voorbeelden daarvan zijn, onder meer:

Felix Clercx: "Kaalslag is absoluut verboden" (in Indonesië) en "Kaalslag van Productie-bos is in Indonesië verboden" (www.felixwood.nl/);

DPW te Paske: "Alle tropische houtsoorten zijn afkomstig uit duurzaam ontwikkelde bossen" (www.dpw-te-paske.com/);

Foreco: "Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van hout uit duurzaam beheerde bossen" (www.foreco.nl/);

Goodwood: "Als één van de sleutelspelers op de Nederlandse houtmarkt realiseert Goodwood zich in hoge mate het belang van duurzame bossen en gecertificeerd hout. Dat is waarom Goodwood alleen hout importeert uit zulke landen die een duurzaam bos programma hebben dat door internationale organisaties zoals SGS, de Forest Stewardship Council en de Stichting Keurhout worden erkend" (vertaald uit het Engels: www.goodwood.nl/);

Hillhout "verwerkt uitsluitend hout uit gebieden waar een verantwoord bosbeleid wordt gevoerd" (www.hillhout.com/);

Jongeneel: "Als marktleider neemt Jongeneel dan ook zijn verantwoordelijkheid waar het gaat om het milieu. Zo wordt bij het inkoopbeleid niet alleen gekeken naar prijs en kwaliteit, maar ook naar verantwoord bosbeheer" (www.jongeneel.nl/);

Myresjö Nederland; "De exploitatie blijft voor de toekomst 100% verantwoord" en " ..schone en milieuvriendelijke grondstoffen, met o.a. duurzaam hout uit duurzaam beheerde bossen" (www.myresjo.nl/);

Stam Hout Kisten en Pallets: "Inkoop van hout uit speciale productiebossen met een gesloten kringloop" (www.stamhpk.nl/);

Houthandel Vries is "importeur van hout en plaatmaterialen uit de hele wereld. Het hout komt voornamelijk van duurzaam beheerde bossen" (www.houthandelvries.nl/);

Met dergelijke uitspraken trachten houthandelaren de consument er blijkbaar van te overtuigen dat het door hen te leveren hout verantwoord wordt geproduceerd. Maar de uitspraken bevatten feitelijke onjuistheden, ze blijven vaag of ontberen onderbouwing of externe verificatie. Daarom kunnen ze de consument misleiden. 'Valse claims' en 'valse certificaten' waren tot voor een jaar of zes geleden zeer gangbaar in de Nederlandse houthandel, tot de Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH) haar leden met behoorlijk succes opriep af te zien van het gebruik van valse claims en valse certificaten.

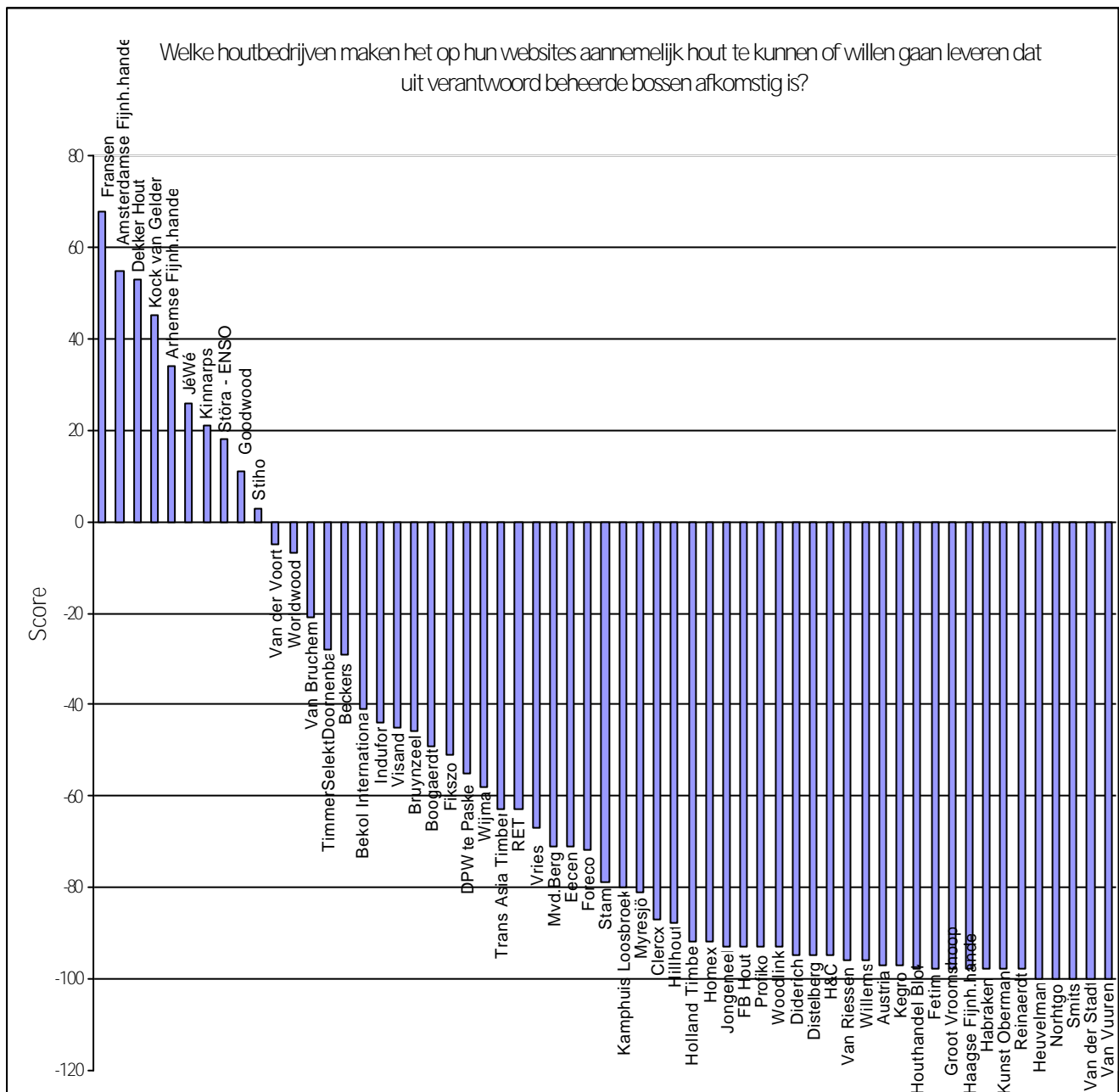
Het WNF zou graag zien dat de aangehaalde uitspraken hierboven volledig juist zouden zijn: het zou immers betekenen dat de bossen goed beheerd worden en dat er veel verantwoord geproduceerd hout wordt verkocht. Juist om houtbedrijven de gelegenheid te bieden hun milieucclaims te onderbouwen werden onafhankelijke certificeringssystemen ontwikkeld, zoals dat van de Forest Stewardship Council (FSC).

Voorlopers

Tien bedrijven, 17% van de onderzochte bedrijven, scoorden meer dan 0 punten. Deze bedrijven bieden een redelijke tot behoorlijk hoge mate van transparantie. De bedrijven die de hoogste scores behaalden zijn:

1. Houtverwerkende Industrie Fransen (+68 punten)
2. Amsterdamse Fijnhouthandel (+55 punten)
3. Dekker Hout (+53 punten)

Fransen Houtverwerkende Industrie en Stora-ENSO (+18 punten) scoorden als beste twee bedrijven. Zij scoorden al hoog voordat de bedrijven de voorlopige ScoreCards werd toegestuurd. Het blijkt dat een hoge mate van transparantie

niet alleen weggelegd is voor grote multinationale bedrijven, zoals Stóra-ENSO, die hun integraal milieubeleid extern kunnen laten verifiëren en het milieujarverslag op het internet zetten. Fransen Houtverwerking Industrie geeft zeer expliciet aan waar het bedrijf voor staat, en welke voortgang wordt gemaakt.

Het effect van het onderzoek

Reacties

Het ScoreCard onderzoek heeft al kunnen bijdragen aan verbeterde transparantie in de houtmarkt. Ongeveer een kwart van de bedrijven reageerden schriftelijk of telefonisch na ontvangst van de voorlopige ScoreCard. Zij reageerden, op één uitzondering na, positief op het onderzoek. Tien bedrijven (gemarkeerd met * in de lijst hieronder) pasten hun websites

aan en bleken op diverse punten de transparantie te kunnen vergroten. In een aantal gevallen werd verouderde of verwarrende informatie aangepast. De volgende bedrijven hebben gereageerd:

- Arnhemse Fijnhouhandel *
- Amsterdamse Fijnhouhandel *
- Beckers Houhandel
- Bruynzeel Multipanel *
- Dekker Hout *
- Eecen (via Ostendorf Marketing-/Advertising-Concepts)
- Hillhout
- Fransen Houhandel *
- Jéwé/Willemstein *
- Kinnarps *
- Kock van Gelder *
- Stihl *
- Visand
- Worldwood *

Hoe verder?

Het WNF vermoedt dat een aantal bedrijven nog aanzienlijk meer successen en openheid te bieden hebben dan zij tot nu toe op hun websites uitdragen. De vragenlijst van de ScoreCard biedt de bedrijven een goede houvast om de communicatie te verbeteren, maar ook om de eigen aanpak te versterken: door de vragen te beantwoorden ontstaat vanzelf een plan van aanpak.

Er is nog volop ruimte voor verbetering. Dit geldt niet alleen voor de achterblijvers. Bij de voorlopers ligt de verantwoordelijkheid te voorkomen dat de suggestie wordt gewekt dat als een deel van de eigen houtaanvoer is gecertificeerd, het overige hout ook verantwoord zou zijn.

De ScoreCard van de websites van houtbedrijven geeft uiteraard maar vanuit één medium inzicht in de mate van transparantie in de houtsector. Het WNF ziet de ScoreCard daarom ook niet als een losstaand initiatief en zal transparantie in de houtbranche blijven stimuleren, ten einde het proces naar duurzaam bosbeheer en keuzevrijheid voor de consument te stimuleren. Hopelijk kan de consument in de toekomst, door via het internet hout te bestellen, heel direct bijdragen aan verantwoord bosbeheer (zie kader):

Een webwalk door de houtstroom van de toekomst

Een ambtenaar van een grote gemeente schrijft het bestek voor een grote nieuwe VINEX-locatie. Hij overweegt sapeli kozijnen en lariks gevelbekleding op te nemen.

Via de Centrum Hout site kiest hij bijvoorbeeld de hyperlink naar *Tropisch Hout BV* en *Dekker Hout BV*. Via de site van Dekker kan hij de pagina's van aantal sapeli leveranciers in Afrika bekijken. *CIB* in Kongo informeert de surfer dat het bedrijf sinds kort een FSC-certificaat heeft verworven. De hyperlinks naar SGS en FSC bevestigen dat dit inderdaad het geval is. Met een click op het kaartje ziet de ambtenaar in welke blokken dit jaar gekapt gaat worden maar ook welke delen van de concessie strikt beschermd zijn. Daarna surft hij terug naar Dekker Hout om een offerte aan te vragen.

Voor het lariks begint de reis bij *Visand*. Het lariks van Visand blijkt nog niet gecertificeerd, maar de site informeert de lezer dat de FSC-standaarden voor Siberië nog volop in ontwikkeling zijn. Met een hyperlink naar de FSC-werkgroep Rusland kan de stand van zaken worden doorgenomen. Visand heeft zich al enige tijd gecommitteerd aan het moratorium op handel in hout uit Russische oerbossen. De namen van de Visand leveranciers zijn inderdaad terug te vinden op de Greenpeace Rusland website: deze bedrijven kappen in elk geval niet in oerbossen. De ambtenaar doneert via een weblink een bedrag aan de FSC-werkgroep en surft terug naar Visand en pakt de telefoon: het oor wil ook wat.

Conclusies

- Uit het ScoreCard onderzoek blijkt dat de meeste van de onderzochte houtbedrijven het op het internet niet aannemelijk maken dat het door hen te verhandelen hout uit verantwoord beheerde bossen afkomstig is. De gemiddelde score van 59 bedrijven was –57 punten, waarbij *min 100* de slechtste score is en *plus 100* de beste score. De hoogste score werd behaald door Houtverwerkende Industrie Fransen BV met +68 punten (www.fransen-deurne.nl/) ;
- Bij een grote groep bedrijven (ruim 40%) komt het thema bosbeheer en hout helemaal niet aan de orde. In aantal gevallen wordt de lezer mogelijk misleid met feitelijke onjuistheden, of uitspraken die uiterst vaag blijven of onderbouwing en externe verificatie ontberen;
- Meerdere bedrijven (17% van de onderzochte bedrijven) bieden reeds een redelijke tot behoorlijk mate van transparantie, daaronder bevinden zich zowel grote multinationale bedrijven als kleinere (familie)bedrijven.

Toelichting op de ScoreCard

Bedrijfsnaam	Naam van het Nederlands hout(verwerkend)bedrijf
Website	http adres
Site bekeken op	Dagen waarop de site werd bezocht en werd beoordeeld
Type bedrijf	Importeur, handelaar, fabrikant, etc.
Gerelateerd bedrijf	Eventueel moederbedrijf, inkoopcombinatie etc.
Specialisaties	Houtsoorten, producten, etc.

Fase I

	Mogelijke score			Maximale score (indien):
	Ja	Nee	Onvolledig	
Analyse				
Bevat de site in algemene zin een analyse van het verband tussen hout en bosbeheer?	1	-1	0	Indien de site informatie bevat over bosbeheer, houtproductie en houthandel en de relaties daartussen.
Wordt de eigen verantwoordelijkheid voor bosbeheer expliciet onderschreven?	5	-5	0	Indien een duidelijke uitspraak wordt gedaan over het (positieve) verband tussen de eigen bedrijfsactiviteiten en bosbeheer.
Subtotaal	6	-6	0	
Doelstelling				
Bevat de site een doel voor de houtbranche als geheel?	1	-1	0	Indien een duidelijke uitspraak wordt gedaan over de rol van het houtbedrijfsleven bij het bevorderen van verantwoord bosbeheer.
Stelt het bedrijf zichzelf een concreet en ambitieus doel tav. het stimuleren van duurzaam bosbeheer?	8	-8	0	Een concrete doelstelling is geformuleerd. Deze specificeert "KKTP" ofwel de kwaliteit, kwantiteit, tijd en plaats van het beoogde (4 ptn.). Een ambitieus doel specificeert hoge kwaliteit, een veelomvattend resultaat, te bereiken binnen korte tijd en in een zo groot mogelijk gebied (4 ptn).
Subtotaal	9	-9	0	
Werkwijze				
Bevat de tekst in algemene zin informatie over bos- en houtcertificaten?	1	-1	0	Indien informatie over FSC, Keurhout of andere certificaten voor bosbeheer wordt verstrekt.

Is het bedrijf volgens de website aan Keurhout of FSC gecommiteerd?	8	-8	0	<p>Indien op de site gesteld wordt dat het bedrijf zich inzet voor handel in hout met het Keurhout-keur (4 punten) of FSC-Keurmerk (8 punten). Volgens WWF, Greenpeace, Friends of the Earth, FERN moeten certificeringssystemen aan de volgende eisen voldoen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bosbeheer beoordelen op het niveau van de bosbeheerder/concessie (niet op landenniveau). 2. Geloofwaardig zijn voor consumenten en milieu- en sociale NGOs. 3. Gebaseerd zijn op objectieve en meetbare milieu- en sociale standaarden. 4. Gebaseerd zijn op betrouwbare en onafhankelijke assessments. 5. Onafhankelijk zijn van partijen met gevestigde belangen. 6. Kosten-effectief en vrijwillig zijn. 7. Transparant zijn. 8. Gelijke kansen bieden, met name voor ontwikkelingslanden en kleine bouseigenaren. <p>(Vertaald uit het engels. Bron: www.gn.apc.org/fern/ NGO statement on forest certification and chain-of-custody for European Working Group on Timber Chain of custody, February 1998). Volgens de NGOs voldoet alleen FSC aan de genoemde eisen. Volgens het WNF voldoet Stichting Keurhout niet aan eisen 1, 2, 5 en 7. Op basis hiervan werd besloten aan Keurhout 4 punten en FSC 8 punten te geven.</p>
---	---	----	---	--

Subtotaal	9	-9	0	
------------------	----------	-----------	----------	--

Voortgang

Wordt algemene informatie verstrekt over de geboekte voortgang?	1	-1	0	Indien informatie wordt verstrekt over de door het bedrijf bewerkstelligde voortgang bij het bevorderen van verantwoord bosbeheer en certificering.
Wordt informatie verstrekt over concrete activiteiten die het bedrijf onderneemt?	3	-3	0	Indien informatie wordt verstrekt over de door het bedrijf ondernomen stappen bij het bevorderen van duurzaam bosbeheer en certificering (bijvoorbeeld inschakelen certificeerders, aangaan partnerships etc.)
Biedt het bedrijf gecertificeerd hout aan?	9	-9	0	Indien het bedrijf volgens de website FSC-hout of Keurhout-hout aanbiedt (Verklaring-hout is <u>niet</u> gecertificeerd). Zo mogelijk per houtsoort, in kubieke meters en percentage van de totale volume houtomzet.

Subtotaal **13 -13 0**

Transparantie: bevat de site informatie over:

Jaarlijks omgezet volume hout	1	-1	0	Indien een cijfer wordt gegeven van het volume hout dat jaarlijks wordt omgezet (bijv. in kubieke meters).
Aangeboden houtsoorten (handelsnamen)	1	-1	0	Indien een redelijk volledige lijst van aangeboden houtsoorten wordt verstrekt.
Aangeboden houtsoorten op de lijst van bedreigde soorten (CITES)	5	-5	0	Indien informatie wordt gegeven over eventuele handel in houtsoorten die afkomstig kunnen zijn van boomsoorten die op de CITES Appendices staan vermeld. Handel in soorten op Appendix I (bijv. alerce, rio palissander) is verboden. De handel in soorten op Appendix II en III is aan voorwaarden verbonden.
Garanties dat het hout legaal werd geproduceerd en verhandeld.	5	-5	0	Indien wordt vermeld dat op aanvraag garanties kunnen worden gegeven dat het aangeboden hout legaal is geproduceerd en verhandeld.
Land van herkomst van de verhandelde houtsoorten	1	-1	0	Informatie wordt gegeven over het oorspronkelijke land waar het hout werd geproduceerd.
Leveranciers (namen van afladers, zagerijen etc.)	3	-3	0	Indien gegevens worden verstrekt over leveranciers (namen, lokatie en bijv. hyperlinks).
De houtproducent (namen van concessiehouders)	5	-5	0	Indien gegevens worden verstrekt over de uiteindelijke houtproducent (namen, lokatie en bijv. hyperlinks).
Belangrijkste afzetmarkten (sectoren en landen)	1	-1	0	Indien gegevens worden verstrekt over belangrijkste markten en klanten (bijv. hyperlinks).
Subtotaal	22	-22	0	

Objectiviteit en betrouwbaarheid

Is de informatie voorzien van verificerbare bronnen?	3	-3	0	Indien de tekst voorzien is van literatuurverwijzingen, citaten, hyperlinks etc.
Bevat de site feitelijk juiste informatie?	5	-5	0	Indien de verstrekte feiten aantoonbaar correct zijn. <u>Indien op de site geen betekenisvolle informatie over bosbeheer wordt verstrekt scoort is de score standaard min 5 punten.</u>

Ontbreekt potentieel misleidende informatie?	8	-8	0	Indien de verstrekte informatie een volledig (niet te eenzijdig) beeld scheidt. <u>Indien op de site geen betekenisvolle informatie over bosbeheer wordt verstrekt is de score standaard min 8 punten.</u>
--	---	----	---	--

Subtotaal	16	-16	0	
------------------	-----------	------------	----------	--

Totaal score Fase I				Fase I: totaal-score op basis van de recentelijk gepresenteerde informatie op de website.
	75	-75	0	

Fase II

Website binnen vier weken aangepast	15	-15	0	Indien wijzigingen uiterlijk per 6 oktober zijn aangekondigd en doorgevoerd.
-------------------------------------	----	-----	---	--

Afdoende reactie op opmerkingen en vraag	10	-10	0	Indien vragen over essentiële ontbrekende informatie, feitelijke juistheid en potentieel misleidende informatie zijn 'to the point' en openhartig beantwoord.
--	----	-----	---	---

Subtotaal Fase II	25	-25	0	Fase II: tweede score op basis van Fase I en reacties van bedrijven.
--------------------------	-----------	------------	----------	--

---

Totaal-score (maximaal)	100	-100	0	Totaal van Fase I en Fase II
--------------------------------	------------	-------------	----------	------------------------------

---

Opmerkingen en vragen:

Vragen naar aanleiding van de verstrekte informatie. In deze kolom worden eerst de opmerkingen/vragen gegeven zoals deze aan het bedrijf werd voorgelegd met de voorlopige ScoreCard. Indien reacties werden ontvangen en/of websites werden aangepast, wordt de reactie en/of aanpassing vermeld. In de periode 22 - 26 oktober werden de definitieve ScoreCards opgesteld).

Eindnoten

ⁱ Desondanks wordt een deel van het verantwoord geproduceerde hout niet als zodanig (met een keurmerk) aan de consument aangeboden. AIDEnvironment 2000. Goed Hout! in de Markt. De Beschikbaarheid van FSC-gecertificeerd hout op de Nederlandse Markt. In opdracht van Stichting Goed Hout!

ⁱⁱ AIDEnvironment 2000. Herkomst Onbekend. Over Illegale kap en de Nederlandse Houtmarkt. In opdracht van het Wereld Natuur Fonds.

ⁱⁱⁱ Verplicht Merkteken: De Redding van de Bossen? Bos en Hout Berichten, Nr. 6. In: Houtwereld #16, 24 augustus 2000.

^{iv} Onder misleidende reclame wordt verstaan "elke vorm van reclame die op enigerlei wijze, daaronder begrepen haar opmaak, de personen tot wie zij zich richt of die zij bereikt, misleidt of kan misleiden en die door haar misleidende karakter hun economische gedrag kan beïnvloeden, of die om die redenen een concurrent schade toebrengt of kan toebrengen". Artikel 2 in: Richtlijn 84/450/EEG van de Raad van 10 september 1984 betreffende het nader tot elkaar brengen van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid- Staten inzake misleidende reclame.